

2 березня 2021, 12:18

Олексій Чернишов: «Ми ще раз підкреслили неможливість підвищення тарифів. І мери під цим підписались»

Уже майже рік [Олексій Чернишов](#) очолює одне із пріоритетних відомств – Міністерство розвитку громад та територій. Пріоритетне, оскільки саме йому випадає займатися децентралізацією – найуспішнішою, за нещодавньою оцінкою Європарламенту, українською реформою. Також – [«Великим будівництвом»](#), яке, як відомо, є чи не найголовнішим проєктом Президента Зеленського. Від реалізації якого, переконані на Банковій, в тому числі залежать рейтинги чинного гаранта. Іще один напрям – співпраця з мерами, відновлення якої для Києва наразі принципове. «Залежить від регіону, але зазвичай мер великого міста – на свої території – має вплив більший, аніж очільник ОДА», - щиро визнає Чернишов.

Ми зустрілися, щоб поговорити не тільки про політику: тарифи, «складові» платіжок, конкретні інструменти розвитку конкретних територій (від індустриальних парків до прикордонного співробітництва), кримінальну відповідальність для виконроба в разі порушення будівельних норм (у рамках реформи ДАБІ), повноваження для райрад (які не визначені навіть за чотири місяці після обрання). Усе те, що зачіпає абсолютно кожного українця.

Читайте у великій розмові з Олексієм Чернишовим.

[Соня Кошкина](#)

[Олег Базар](#)

Фото: Макс Требухов

1.

«Нам все одно треба йти до ринкових взаємовідносин між постачальниками та споживачами»

Соня Кошкіна: Вагаюся, як до вас краще звертатись: пане міністр розвитку громад та територій чи пане майбутній прем'єр-міністр? Чутки про що нині активно циркулюють.

За останній рік роботи я звик до того, що чутки можуть переважати об'єктивну реальність. Наразі я працюю міністром розвитку громад та територій України. В нас багато амбітних цілей, є якісні результати і здобутки.

Олег Базар: Чутки виникли одразу після того, як 9 лютого ви підписали від імені Кабміну [меморандум щодо ціни на газ із мерами міст](#).

С.К.: Чинний [прем'єр Денис Шмигаль](#) при цьому чомусь просто стояв збоку. За моєю інформацією, на тому, щоб саме ви підписували

меморандум, наполягли мери – зі Шмигалем у них стосунки не надто склалися.

Я так не говорив би, відверто кажучи. Денис Анатолійович, якщо не помиляюсь, цього дня від'їжджав у відрядження. Був ризик, що підписання меморандуму збіжиться в часі з його від'їздом, тому уряд уповноважив мене та виконувача обов'язків міністра енергетики Юрія Вітренка підписати його. Меморандум також підписали керівництво НКРЕКП і «Нафтогазу», тому я не бачу в цьому якогось додаткового меседжу. Його немає, я вас запевняю.

О.Б.: Хто вів переговори щодо меморандуму з міськими головами?

З мерами вів переговори прем'єр-міністр, міністр розвитку громад та територій, долучалися й інші. Переважно це була команда робота. До цього ми йшли десь два тижні.

Фото: facebook/Олексій Чернишов

О.Б: Меморандум виконується?

Яка була мета меморандуму? Він укладений між урядом України і мерами міст, щоб забезпечити стабільне існування в межах цього опалювального

сезону підприємств теплокомуненерго. Тому що після того, як був знайдений шлях обмежити ціну на газ для населення до 6,99 грн/куб.м., підприємства, які постачають тепло та гарячу воду в багатоквартирні будинки, все одно отримують газ за ринковою ціною, яка, розуміло, стала вищою цього року. Чому вищою – це окрема розмова.

Ми знайшли шлях, за яким «Нафтогаз» надає розстрочку підприємствам теплокомуненерго на оплату платежів – вони мають сплачувати за газ 6,99 грн/куб.м, а різниця відстрочується щонайменше до 1 жовтня. До 1 жовтня уряд України і учасники цього меморандуму знайдуть шлях врегулювання цієї тарифної різниці. Зараз підприємства ТКЕ можуть стабільно постачати послуги і не ризикувати збанкрутувати, тому що можуть розрахуватися за газ.

Друга ситуація: меморандум забезпечує і гарантує незмінність тарифів упродовж цього опалювального сезону. Зазначу, що тарифи все одно б не підвищилися, оскільки мораторій на їх підвищення встановлений пакетом так званих антиковідних законів. Ми ще раз просто підкреслили неможливість їх підвищення. І мери під цим підписались.

С.К.: Меморандум якось впливає на цифри у платіжках?

Прямо не впливає. Ще раз підтверджую: тарифи в нас незмінні, вони залишаються такими ж, як і були. Меморандум ще раз політично фіксує розуміння всіх сторін, що тарифи незмінні. Чому люди отримують саме такі цифри в платіжках? Є два параметри: наприклад, якщо ми порівнюємо січень 20-го року і січень 21-го року, важливим аспектом буде середньомісячна температура. Минулого сезону це була плюсова температура, цього року – рекордні морози. Зрозуміло, що споживання тепла збільшилося.

Друга ситуація: ціна на газ. Минулої зими ми навіть робили знижку в платіжці, тому що ціна на газ була дуже низькою – менше 4000 гривень за 1000 кубів. Тарифи не змінилися, але змінилася ціна на газ. Отже, знижки немає, ціна виросла, споживаємо більше – звідси і арифметика. Але ми не могли допустити, щоб люди платили ще більше, тому знайшли, власне, варіант, при якому підприємства ТКЕ продовжують стабільно функціонувати, і населення, яке має прямі договори з постачання газу, отримує його за 6,99/куб.м.

Фото: EPA/UPG

Дашавське газосховище, Стрийський р-н, Львівська обл.

С.К.: Що люди побачать в платіжках за лютий?

70% плати за комунальні послуги у зимовий період складає теплопостачання, незважаючи на те, в який спосіб ми його отримуємо – централізовано, через газ чи електрику. Коли ми через температурні показники споживаємо більше, відповідно й платимо більше.

Нам все одно треба йти до ринкових взаємовідносин між постачальниками та споживачами. Іншого шляху немає, інакше ми не врегулюємо ту драму, яка утворилася в ЖКГ за 30 років, – борги та не відповідні до реальності тарифи.

В нас є тільки один шлях – підвищувати енергоефективність будинків, квартир, помешкань. Що робить держава? Вона має декілька інструментів, як стимулювати та фінансувати цей напрямок. Зокрема, термомодернізація – утеплення фасадів, заміну вікон, дверей, встановлення лічильників. В держави є програма «теплих» кредитів, Фонд енергоефективності тощо. Наприклад, минулого року ми уклали угоду з Європейським інвестиційним банком на 300 мільйонів євро, всі ці гроші підуть на покращення енергоефективності громадських будівель: садочків, шкіл, лікарень. Термомодернізація призводить до економії щонайменше 50% на споживанні тепла. Це багато. Якщо поррахувати: вся країна може в якийсь момент споживати на 50% менше. Перепрошую за довгу відповідь, але що це

означає? Фактична незалежність держави також складається з енергетичної незалежності. Якщо ми зможемо суттєво скоротити споживання, станемо набагато сильнішими.

О.Б.: У попередньому нашому з вами інтерв'ю йшлося про те, що **Фонд енергоефективності** якраз працює не надто ефективно, вибачте за тавтологію.

Так. Ми, і я особисто теж, критикували Фонд енергоефективності. Ми не задоволені показниками його діяльності за попередній період. Були проведені відповідні наради і ми поставили амбітну мету – 1 000 заявок та проєктів в цьому році, які Фонд має реалізувати. Грошима він забезпечений. Маю визнати, що уряд не виконує свої обов'язки з щорічного фінансування Фонду, але ми домовилися, що за результатами першого кварталу ми переглянемо можливості фінансування. Наразі Фонд грошима повністю забезпечений.

Фото: Макс Требухов

О.Б.: Це скільки?

Донорська частина – це **100 млн євро**. Зі свого боку щороку ми повинні надавати **1,6 млрд грн** фінансування.

О.Б.: Ваше міністерство ініціювало створення **Житлово-комунальної інспекції**. Що це орган? Для чого він?

Житлово-комунальна інспекція – це новий орган, який буде контролювати якість комунальних послуг і **справедливість тарифів** за ці послуги. Такого органу наразі не існує. Нашим міністерством розроблено законопроекти, вони вже подані до Верховної Ради та зареєстровані, і в цьому 2021 році ми плануємо запустити таку інспекцію. Це буде **арбітр у відносинах споживача з виконавцями послуг**. Наразі їх якість ніхто не оцінює.

О.Б.: Як це виглядатиме?

С.К.: Чий це підрозділ структурно? Як він буде представлений на місцях?

Інспекція буде центральним органом виконавчої влади і матиме відповідні територіальні представництва в кожній області.

2.

«Будинок для літніх людей в Харкові, де сталася пожежа, був не те що не зареєстрований, а не введений в експлуатацію, не був легально збудований!»

О.Б.: 18 лютого комісія з розслідування **пожежі в харківському будинку для літніх людей**, яку ви очолюєте, надала уряду остаточний звіт. Наскільки нам відомо, перевірили тисячі закладів, і у 60% були знайдені порушення.

21-го січня дійсно сталася жахлива трагедія в місті Харкові. **Урядом в той самий день була створена державна комісія з розслідування причин** цієї надзвичайної ситуації. За рішенням уряду, **цю комісію очолив я**.

Ми всі розуміємо, що мова йде про **випадок, який виявив системну проблему**. Виявлена проблема має системний характер і стосується не тільки будинків чи пансіонатів для літніх людей, але й для нарко-, алкозалежних пацієнтів. Це мали б бути професійні заклади, а наразі маємо напівлегальні чи зовсім нелегальні, незареєстровані об'єкти.

Фото: facebook/Олексій Чернишов

О.Б.: Скільки їх перевірили? Понад тисячу?

За перші два тижні перевірки ми мали інформацію про **більш як 600 закладів по всій Україні. І їх набагато більше за тисячу.** Об'єкт, де сталася пожежа в Харкові, був не те що не зареєстрований, він не введений в експлуатацію, не був легально збудований! Тобто не мав фізичних ознак, які б мали правові причини для перевірки. І це є проблема, тому що, з одного боку, ми прагнемо відійти від регулювання, з іншого боку – саме ця сфера потребує тотальної регуляції, ліцензування, перевірок. Отже, **причини, чому це сталося, зрозумілі.**

О.Б.: Причини – у відсутності державного контролю?

Проблема може бути вирішена тільки в **комплексний спосіб.**

В першу чергу, це законодавче регулювання цієї сфери – Мінсоцполітики **наразі напрацьовує законодавство** у цій сфері.

Друга ситуація не менш важлива. Крім законодавчої регуляції, це ще й **роль органів місцевого самоврядування.**

Ми проаналізували досвід європейських країн. Роль органів місцевого самоврядування в розв'язанні таких проблем для літніх людей і для людей,

які повинні отримувати додаткову турботу від держави чи муніципалітету, досить велика. Звичайно, ці об'єкти як у Харкові, так і в інших містах рекламуються. Туди приїздить «швидкі» регулярно, звідти людей, на жаль, вивозять ритуальні служби. Сказати, що їх ніхто не бачив, не можна. Це не підпільний центр безпеки секретної служби. Це досить публічний заклад, вони десятками працюють в кожній області.

Ми зробили **тотальну перевірку**. Звичайно посилюємо роль муніципальних і обласних об'єктів – це хоспіси, обласні центри. Департаменти соціального захисту отримали завдання відпрацювати цей напрям відповідним чином. Але, погоджуюсь, **це дуже велика проблема**.

Фото: Макс Требухов

3.

«В нашій країні позиція мера більш важлива та відповідальна, ніж голови ОДА»

С.К.: Ваше відомство відповідає за значну частину **«Великого будівництва»**, яке є одним з пріоритетів для глави держави. В тому числі

– для відновлення рейтингу, що стрімко падає. **Який політичний та економічний ефект плануєте від нього отримати?**

По-перше, **«Велике будівництво»** – **це крута програма, яка змінює життя українців не на папері, а насправді.**

По-друге, це **великі державні інвестиції** в той час, коли світ і Україна перебувають у глобальній кризі, і саме це є державною відповіддю на цю ситуацію.

Інвестиція, капітальні вкладення (від лат. invest, вкладення коштів) — господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.

Інвестиційний проєкт — це сукупність поєднаних в одне ціле намірів і практичних дій з метою здійснення інвестиційних вкладень, з метою забезпечення визначених конкретних фінансових, економічних, виробничих і соціальних заходів з метою отримання прибутку. Замовником інвестиційного проєкту є суб'єкт інвестиційної діяльності (юридична або фізична особа), який має фінансові кошти й за вимогою підрядчика надає поручительство про свою платоспроможність. Замовником може бути держава, міністерство, відомство, корпорація, асоціація, об'єднання, підприємство, установа або приватна особа.

Державні інвестиції створюють додаткову динаміку, поштовх для розвитку економіки.

Як ми їх вимірюємо? Зі свого боку маємо такі показники за світовою практикою:

якщо державні інвестиції в медичні, освітні заклади складає 2% видаткової частини ВВП, це створює додатково на 3-4% більше зайнятості.

С.К.: За який проміжок часу?

Майже наступного 2022 року.

Тому **цього 2021 року ми вже плануємо вимірювати фактичний ефект, вимірюватимемо і економічні «наслідки».**

О.Б.: Ви заявили, що у 2021-у році держава вперше почне будувати не лише об'єкти соціальні інфраструктури, а й «проекти економічного розвитку», на які мали б піти до 30% ресурсів.

Що це має бути, адже в плані написано досить абстрактно – «індустріальні парки», «економічні агломерації», «об'єкти туристичної інфраструктури»? Як ці об'єкти будуть обиратися?

Доповідаю:

наше завдання розвивати не тільки соціальну структуру, але й створювати економічні підстави для розвитку. Я впевнений, що проекти економічного зростання є тією відповіддю, котра має бути з боку держави. Це мій особистий пріоритет. Я, якщо так можна сказати, лобіюю чи створюю реформу ДФРР, одним з основних пріоритетів якої є не тільки збільшення самого фонду, але й зміна пріоритетів і пропорцій інвестицій в соціальні проекти і в розвиткові проекти.

Що таке розвиткові проекти? Тут все просто.

Розвиткові проекти створюють додаткову вартість в регіоні та робочі місця для мешканців цього регіону. Чому ми дбаємо саме про розвиткові проекти? Бо держава вже давно б мала це зробити. Сьогодні, якщо я не помиляюсь, **12 з 24-х областей України мають показник ВРП нижче за 75% від середньодержавного.** Уявляєте?

В трьох областях кількість населення менша за мільйон, зокрема Чернігівська, Кіровоградська, Чернівецька. Ще п'ять областей наближаються до цього критерію дуже швидко.

Фото: Макс Требухов

С.К.: Кількість населення зменшується через відтік людей за кордон?

В першу чергу.

С.К.: Розмовляючи з мерами на тему «Великого будівництва», ми бачимо таку тенденцію: у мерів та очільників ОДА різні погляди на інфраструктурні проєкти.

Давайте відверто:

в нашій країні позиція мера більш важлива та відповідальна, ніж голови ОДА.

О.Б.: В межах свого регіону мер обласного центру 100% впливовіший.

Це навіть не обговорюється. Особливо в таких регіонах, де чисельність міського населення значно перевищує сільське. В Харківській чи Дніпропетровській областях - понад 80% міського населення. На Івано-Франківщині чи Буковині – показники нижчі, міського населення тут – понад

40%. І роль облдержадміністрацій в цих регіонах різна. Звичайно, все залежить від фігури, від професійних і особистих якостей.

О.Б.: Давайте повернемось до «проектів економічного розвитку».

Важливим здобутком уряду і Мінрегіону минулого 2020 року було те, що ми розробили та затвердили Державну стратегію регіонального розвитку на сім років.

Ця стратегія є основою для відповідного застосування на рівні регіонів. Вона визначила ключові цілі діяльності держави в рамках втілення регіональної стратегії, у тому числі, які стосуються розвитку інфраструктури, фокусу пріоритетів з точки зору розвитку інфраструктури, питань згуртованості держави і регіонів. Вона і визначає, які саме дороги треба будувати, де пріоритет і в чому треба розвиватися.

Також хочу нагадати, що ми вперше в нашій історії розробили поділ на функціональні типи територій.

Їх 10. І вони, на мій погляд, вдало та системно розроблені, тому що дають можливість розподіляти гроші не виключно між областями, а й між функціональними територіями.

Наприклад, перша зона з десяти – гірські території українських Карпат. Це одразу кілька областей, які ми маємо розвивати. Далі, макрорегіон Азов-Чорне море. Це узбережжя Чорного та Азовського морів. Там одні й ті самі проблеми. Ми знаємо це з досвіду Одеської, Херсонської, Запорізької областей.

Далі, наприклад, прикордонні регіональні зони. На сході і на заході вони різні – у першому випадку – в несприятливих умовах, в другому – навпаки. Є монофункціональні міста, наприклад, шахтарські регіони, котрі потребують зовсім іншої логіки.

Фото: facebook/Олексій Чернишов

О.Б.: Коли з'являться проекти по цих функціональних зонах?

Вони вже поступово з'являються.

Вперше в історії України Стратегія регіонального розвитку має план заходів, які будуть фінансуватися. І лівова частина цього плану – з **Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР)**.

Внаслідок реформи ДФРР, яка вже на фінальній стадії, ми збільшимо розмір ДФРР з 1% видаткової частини державного бюджету України до 2% у наступному році і до 3% з 2023 року. З урахуванням скорочення цього року, 3% – це майже в 6 разів більше, ніж зараз.

О.Б.: Якщо говорити про розвиткові проекти, як їх відбирали, за якими критеріями? Чому саме в цьому регіоні? Яка методологія?

Можу дати бюрократичну відповідь:

є обласні комісії, які здійснюють відповідний відбір за критеріями. Вони голосують, потім пропонують нам.

О.Б.: Але ж не всім областям перепало.

Всі області будуть забезпечені коштами з ДФРР, тому що діє **формульний розподіл коштів між регіонами.**

О.Б.: Та чи скрізь будуть **розвиткові проєкти?**

Коли ви кажете «не перепало», тут є певний дисонанс, тому що саме області пропонують нам, які проєкти вони вважають за доцільне реалізовувати.

Але **ми поставили умову, що 30% з них мають бути розвитковими. Це була моя умова.**

Бо в деяких областях є проблема з формулюванням таких проєктів, тому що одне завдання побудувати якусь кількість соціальних об'єктів – амбулаторій, садочків, на цьому вже всі руку набили.

Важливіше завдання – **визначити, який пріоритет розвитку регіону, яка індустрія має бути підсилена, де брати фахівців, створення якого саме виробничого центра потрібно простимулювати.** Це набагато складніше.

Які саме це проєкти? Відповідаю на ваше питання.

Скажімо, це **створення муніципального інноваційного технологічного парку в місті Вінниця.** Це і ІТ-школа, і дитячі техноцентри, і коворкінг, центр розвитку підприємництва, лабораторії тощо.

Далі – **перший центр креативної економіки.** Я поки не скажу, в якому місті він буде. Ми проводимо конкурс, але це суперштука. Це така науково-виробнича ІТ-лабораторія, що сприятиме розвитку ІТ-сектору. Ми хочемо в деякі міста залучити додатковий розвиток ІТ-індустрії, там, де цього немає.

Фото: decentralization.gov.ua

Спортивний майданчик, Нижньовербізька громада

О.Б.: Як створити ІТ-кластер у місті, де просто немає компаній цього сектору?

Чому немає компаній?

Тому що немає фахівців, немає підприємництва як фактору створення таких компаній. В нас є міста, особливо на Сході України, де створюються такі центри креативної економіки, ми навчасмо там людей двом аспектам. 1) Перше: це розвиток ІТ-сектору, 2) друге – це підприємництво.

О.Б.: Якщо в регіоні немає сильної «політехніки», яка готує фахівців, ці фахівці там і не з'являться. Даруйте, ніхто не поїде жити в Черкаси, щоб займатися там ІТ, якщо можна жити в Харкові, Одесі, у Львові чи в Києві. Який в цьому сенс?

Я можу навести наступні аргументи.

Коли ми говоримо про центр креативних індустрій, про центр креативної економіки, мова йде про те, щоб навчити людей брати на себе відповідальність і починати бути підприємцем.

Друге питання: **ми вважаємо, що ІТ-напрямок є одним з ключових для розвитку нашої економіки, є нашим пріоритетом.** Я не кажу вам саме про Черкаси, я кажу, що ми відбираємо місто, де це буде реалізоване, і таке місто буде не одне. Поступово **кожного року ми робитимемо комплекс.**

С.К.: В які терміни ви розраховуєте отримати віддачу, якщо взяти до уваги таку високотехнологічну складну галузь, як ІТ? Окрім побудови інфраструктури, туди мають заїхати фахівці – це років п'ять мінімум?

О.Б.: Чи взагалі рахується економічний ефект від таких проєктів? І як його порахувати?

Звичайно. **Я додам ще один напрямок – створення індустріальних парків.**

В наступному році це буде Київська область, місто Буча, Житомирська область, Львівська, Донецька область, місто Маріуполь.

Звичайно, коли ми говоримо про ці всі проєкти, **роль держави не замінює приватного бізнесмена, який має реалізовувати ці проєкти.** Вони ж економічні, мають працювати самі по собі.

Роль держави – створити додаткові умови для того, щоб з'являлися такі об'єкти. І, звичайно, що **віддача, про яку ви питаєте, буде з того моменту, як будуть створені робочі місця.**

Фото: Макс Требухов

С.К.: Два-три роки мінімум?

Це два-три роки, але, як на мене, це швидко.

Дуже швидко. Сьогодні ми, як держава, конкуруємо за капітал. Створення 100 робочих місць – це вже подія, тому що цій події передують залучення капіталу – чи державного, чи приватного.

О.Б.: Якщо держава інвестує в так званий економічний розвиток, наприклад, мільйон гривень, то що вона має отримати у відповідь?

Вона **отримає стимул для розвитку регіональної економіки.**

Ми вкладаємо, наприклад, мільйон в розвиток інфраструктури мереж, будуємо дороги, залізничну колію чи надаємо переваги з точки зору енергетичних мереж, завдяки цьому має залучатися приватний капітал. Як міжнародний, так і – що навіть більш важливо – український. В Україні також є капітал.

О.Б.: Нещодавно Європейський парламент у своїй резолюції визнав реформу децентралізації найбільш успішною в історії країни.

Таке визнання дає для нас якісь стимули, шанси подальшу тіснішу співпрацю чи це просто політична оцінка?

Це оцінка, яку ми дуже поважаємо. Вона важлива для України, як держави, для її адміністративно-територіального устрою, для подальшого розвитку. Оцінка приємна, але нашу справу ми робимо не задля оцінок. Ми робимо це для створення передумов розвитку держави.

Дійсно, **минулого року на п'ятому році реформи децентралізації в період пандемії, в період економічних обмежень було утворено конфігурацію об'єднаних територіальних громад – з майже 12 000 до 1 470.** Ви пам'ятаєте, які гострі були обговорення, де люди навіть перекривали дороги, але ми знайшли компромісне рішення по кожній області. І кожна область робила це разом з нами.

Другий етап – **ліквідація старих і утворення нових районів: замість 490 – 136 районів.** За новим адміністративно-територіальним устроєм проведені місцеві вибори. Проведені досить стабільно. **Зараз ми живемо за новим адміністративно-територіальним устроєм, який не змінювався в нашій країні дуже-дуже довго.** Є окремі райони, які сформувалися в 20-30-х роках минулого століття зовсім з іншою моделлю управління, адміністрування, в іншій політичній та економічній системі. Це питання давно вимагало рішення, тому що райони були інші за чисельністю, за логікою свого формування та існування.

Зараз вони базуються на громадах, змінюється перерозподіл майна і повноважень, все йде на рівень громад. Громада стає основною одиницею, де є влада і ресурс.

Я, відверто кажучи, цим дуже пишаюся. І вважаю, що Мінрегіону разом з профільним комітетом Верховної Ради і Офісом президента вдалося реалізувати цю важливу реформу на цій стадії.

Фото: decentralization.gov.ua

О.Б.: Але залишилося чимало невіршених питань. Наприклад, повноваження райрад.

Ми визначимо їх.

О.Б.: Але ж не визначили поки що! Людей обрали майже чотири місяці тому, а повноваження досі чітко не окреслені.

Дійсно, частина відповіді на ці питання ще має бути сформована. Наразі два законопроекти знаходяться в Верховній Раді, і досить скоро будуть прийняті. Тоді вже на 100% ми матимемо відповідь.

Але прошу не перейматися з цього приводу. Реформа йде дуже швидко, щось може не сприйматися.

В Мінрегіоні є напрям, який очолює мій заступник В'ячеслав Негода, за яким ми фактично кілька разів на тиждень проводимо якщо не виїзні, то онлайн наради з областями, з міністерствами.

Тому що децентралізація стосується всіх – від соціальної політики до охорони здоров'я, МВС. Це фундаментальна зміна, яка відбулась в нашій державі майже непомітно для великої кількості громадян.

Це говорить про якість проведеної «операції».

О.Б.: Ще одне невіршене питання – на рахунках «старих» районів є майже 3,5 млрд гривень нерозподілених коштів. В одних районів грошей багато, в інших – майже немає.

Так, за даними Держказначейства є 3,4 мільярда гривень залишків коштів, що утворилося на кінець бюджетного періоду. Проте є такі бюджети, які після Perezdachi не мають вільних залишків. Це констатація факту. Є і такі, яким вистачить фінансування до кінця року.

С.К.: Є і такі, бюджет яких складає 50 т грн. Що з цим робити?

Звичайно, **держава вирішить це питання.**

Це responsibilities держави – не перекладати на рівень райрад ситуацію. Завжди кажуть, що щось недофінансовано, але, зрештою, держава це дофінансовує. Не було такого, щоб держава залишилась осторонь. Звичайно, **ми вирішимо це питання.**

Фото: Макс Требухов

С.К.: Станом на 17 лютого призначені лише 21 з 119 голів РДА. Коли буде призначена решта?

Зараз вже 35. І йде дуже активна робота. Кандидати проходять спецперевірки, процес призначення займає якийсь час, навіть тоді, коли рішення прийняте. По переважній більшості кандидатів

рішення прийняті, йде формальний процес призначення. На кожному черговому засіданні уряд погоджує десятки кандидатів.

О.Б.: РДА завжди були достатньо великими роботодавцями в районі. Районне управління освіти, медицини тощо. Кількість районів в Україні зменшилася із 490 до 136. Очевидно, що звільнена величезна кількість чиновників.

С.К.: Кілька тижнів тому найпопулярнішою новиною у нас на сайті було повідомлення про звільнення 655 працівників з мерії Дніпра. Тобто це питання людей хвилює.

Це **чутливе питання, але воно має потенційне вирішення**. Звичайно, коли ми скорочуємо кількість районів, кількість райдержадміністрацій, загальна кількість працівників РДА буде меншою. Що відбувається з тими працівниками райдержадміністрацій, які не знаходять своє місце в новій РДА? Найбільш частий випадок – **вони йдуть працювати в громади**. Найбільший роботодавець в районах наразі – це громада.

О.Б.: Громада не здатна працевлаштувати усіх звільнених працівників РДА.

Наразі велика кількість громад пропонує конкурентоспроможну заробітну плату, вони відбирають виключно професіоналів, і за деякими спеціальностями чи посадами йде конкуренція з райдержадміністраціями за фахівців. Зрозуміло, що на тих, хто просто просиджував штани в райдержадміністраціях, попиту немає.

Окрім того, вже затверджена типова структура райдержадміністрації, яка передбачає залучення нових фахівців, наприклад, за напрямом діджиталізації.

Додам ще, що, за типовою структурою, структурні підрозділи РДА згруповані фактично за двома напрямками:

- 1) здійснення виконавчої влади і забезпечення взаємодії;
- 2) здійснення окремих повноважень органів місцевого самоврядування.

С.К.: Можливо, після проведення місцевих виборів варто було б посилити комунікацію між органами державної влади та місцевим самоврядуванням? У минулому році мери відверто скаржились на брак комунікації.

Дійсно, ми вважаємо за потрібне посилювати професійну комунікацію і роботу між обласними представниками виконавчої влади, тобто облдержадміністраціями, а також громадами і мерами міст і обраними депутатами обласних і районних рад.

Також, на мою думку, необхідно посилити інструменти, які нададуть можливість більш ефективно координувати цю діяльність.

Асоціація міст України об'єднує лише міста України. А **я говорю про платформу, яка поєднала б усіх** – про **Конгрес місцевих та регіональних влад**.

Фото: Макс Требухов

О.Б.: Минулого тижня Зеленський підписав указ про його створення.

Так, заснування цього органу базується на результатах реформи децентралізації. Конгрес має на меті розбудову відносин на якісно новому рівні між центральною та місцевою владою. Впевнений, ми зможемо об'єднати всіх регіональних та місцевих лідерів, тому що це і є реальна влада, яка представляє людей.

5.

«Архітектор, забудовник, виконроб – всі вони будуть нести персональну кримінальну відповідальність у разі порушень чи відхилень»

О.Б.: На якому етапі зараз реформа ДАБІ? Наприкінці року Кабмін ухвалив дві постанови в контексті цієї реформи, на підході ще одна.

Це моя улюблена тема. І ми не зупинимось, доки не завершимо цю реформу. Я впевнений, що в цьому році ми доведемо її до логічного завершення.

В жовтні 2020 року ми повернули постанови і рішення Кабінету міністрів України в відповідність до чинного законодавства. Фактично ми ліквідували раніше створену Державну інспекцію містобудування і Державну сервісну службу містобудування (ДІМ і ДССМ) відповідним рішенням уряду і створили нову структуру – Державну інспекцію архітектури містобудування (ДІАМ), яка буде працювати замість ДАБІ.

ДАБІ буде ліквідовано, вона вже знаходиться в стані ліквідації, і це не обговорюється.

Що відбуватиметься потім? Потім треба прийняти новий закон, який буде регулювати всю цю діяльність.

Гарна новина – **концепція закону розроблена і погоджена з усіма стейкхолдерами: народними депутатами України, профільним комітетом Верховної Ради, Конфедерацією будівельників України, Офісом простих рішень, Асоціацією міст України і забудовниками, представниками ринку. З усіма напрацювали концепцію законопроекту, погодили і зараз вже завершуємо розробку саме законопроекту, який найближчим часом подамо до ВР.**

О.Б.: Раніше ви заявляли, що **система перестане видавати дозволи на будівництво, тобто охочий щось забудувати просто повідомляє про це службу.**

Так.

Фото: facebook/Олексій Чернишов

О.Б.: **Як запобігти порушенням правил у такому випадку?**

В основі архітектурно-будівельної реформи є дві основи:

- 1) **лібералізація** можливості будівництва і
- 2) **криміналізація відповідальності учасників** цього процесу.

Ви правильно сказали: **наразі дозвільна система йде в минуле і фактично за умовчанням, за наявності необхідних документів, ви маєте право просто повідомити державу, що розпочали будівництво того об'єкту, який відповідає функціональному призначенню вашої земельної ділянки та розробленої проєктної документації.**

Що відбувається потім? Ви вносите дані в Єдину електронну систему в сфері будівництва, яка вже працює з кінця 2020-го року, і подача документів вже відбувається таким чином.

Після цього в процесі будівництва беруть участь відповідні фахівці – архітектор, забудовник, технічний нагляд, виконроб тощо.

Всі ці люди будуть нести персональну кримінальну відповідальність у разі якихось порушень чи відхилень.

Раніше такої відповідальності не було, а наразі вона дуже розмита. Ви ж бачите, які об'єкти подекуди виникають, і ніхто ще не поніс за це кримінальної відповідальності.

Я вважаю, що саме такою має бути основа цього законопроекту. Він має стимулювати будівництво.

Моє завдання як міністра, я говорю про це на кожному кроці, – **подвоїти об'єм капіталу в будівельну галузь.**

Ми хочемо, щоб у будівництві було більше інвестицій. Щоб галузь була більш лібералізованою. До речі, один з показників індексу Doing business – ефективність і легкість отримання дозволів. Ми дозволи робимо такими, що вони існують за умовчанням, якщо є відповідні документи.

О.Б.: Чи є концепція того, як виглядатиме персональна відповідальність? Помилився архітектор, що його чекатиме: від 3 до 7 чи від 2 до 5 років позбавлення волі?

Це буде визначено змінами до Кримінального кодексу.

Прийняття законопроекту про ДАБІ потребує також змін до інших існуючих документів, в тому числі, до Кримінального кодексу.

О.Б.: 17 лютого Кабмін схвалив розроблену вами концепцію впровадження БІМ-технології – будівельного інформаційного моделювання. Що це таке? Що дають ці віртуальні можливості будівництва?

Дійсно, на черговому засіданні уряд України затвердив розроблену Мінрегіоном концепцію впровадження технологій будівельно-

інформаційного моделювання, BIM-технологій, які активно використовуються по всьому розвиненому світі. Використання цих технологій дає можливість **більш ретельного планування, контролю і розробки об'єктів забудови** по містах, районах й інших локаціях.

Це **новий підхід до управління цифрової інформації**. Звичайно, деякі проєктувальники вже використовують ці технології, оскільки вони дозволяють прослідкувати еволюцію будівництва. Побудували ви 3D-модель будинку, але вирішили замінити вікно чи якусь кімнату, відповідним чином змінюються усі параметри та розрахунки. Це насправді зручний елемент.

Фото: Макс Требухов

О.Б.: BIM-технологія буде стандартизованою для всіх будівельників країни?

Поступово за чотири роки ми маємо втілити її в життя на 100%.

О.Б.: Тобто держава нав'язуватиме будівельникам якийсь продукт?

Чому нав'язуватиме? Продукти існують, це відкрита можливість.

О.Б.: І це не буде так, що забудовник буде змушений купити в держави чи якогось посередника певний сервіс?

Звичайно, ні. Держава не торгує системами, які роблять BIM-технології. Це відкритий ринок. Але **це і надійність будівель, і безпекові характеристики.**

О.Б.: Для небудівельників поясніть: що ця технологія дозволяє побачити? Те, як виглядатиме будівля після зведення?

Там **багато зручних моментів** і для замовника, і для, наприклад, міської адміністрації.

О.Б.: І для потенційного покупця, вочевидь?

Так. **Можна побачити, як усе виглядатиме із застосуванням технічних рішень.** Це вже не просто кимось намальований гарний будинок. Це проєкція з урахуванням технологій, розрахунків, конструкцій, матеріалів, технічних показників. **В тому числі, вплив на мережі, на сусідів, інфраструктури, інтеграцію мікрорайонів тощо.**

Фото: Макс Требухов

О.Б.: Навантаження на каналізацію району?

В тому числі.

Тому ми і прагнули прийняти цю концепцію якомога швидше. Раніше можна було прийти до міськради, показати якийсь проєкт на папері, розроблений 30 років тому. І тобі кажуть: будуй.

С.К.: З цим зрозуміло. Ключові теми ніби всі. Що ще наразі актуальне для Мінрегіону, можливо, для вас особисто, що не згадали?

Таких тем багато.

- 1) Ми зараз активно працюємо над темою **безбар'єрності**. Наразі триває робота над національною **стратегією безбар'єрного простору**.
- 2) Багато починань Мінрегіон має в сфері **цифровізації**.
- 3) **На цей 2021 рік повністю оновлена Концепція складу проєктів програми президента Велике будівництво** з фокусуванням уваги на економічних та соціальних проєктах.

Я вважаю, що пандемія минулого року навчила всіх нас багато чого, в тому числі ефективно працювати в умовах невизначеності ризиків. Уроки засвоєні, працюємо. Напрямків роботи насправді дуже багато.

[Соня Кошкина](#), Шеф-редактор LB.ua

[Олег Базар](#), Главный редактор LB.ua